

Insemineringskurs i Nederland: For godt til å være sant?

Forfatter
Are Krohg, Veterinær

Sammendrag
Tidlig sommeren 2012 kom en hen vendelse fra Nederland til Norsk Sau og Geit, med spørsmål om NSG kunne holde kurs i inseminering av sau med norsk teknikk for gårdbrukere i Nederland. I denne artikkelen deler kursinstruktør, veterinær Are Krohg sine inntrykk med oss.

Publisert
2012

Referanse
Sau og Geit nr. 6/2012

Utskriftsdato
23.05.2019 www.fag.nsg.no

For godt til å være sant?

Tidlig i sommer kom en henvendelse fra Nederland til Norsk Sau og Geit, med spørsmål om NSG kunne holde kurs i inseminering av sau med norsk teknikk for gårdbrukere i Nederland. I denne artikkelen deler kursinstruktør, veterinær Are Krohg sine inntrykk med oss.

Bakgrunnen for ønsket var at det i Nederland er forbudt med inseminering med hjelp av laparaskopi. Laparaskopi er en insemineringsmetode hvor sæden deponeres øverst i livmoren med hjelp av kikkhullskirurgi med søya hengende etter bakbeina. Inseminering i skjeden og i børhalsen hadde de ikke gode resultater med. Ønsket om inseminering var særlig stort blant bønder med frisisk mjølkesau, en relativt liten rase i Nederland. Ikke så lite nervøs tok jeg på meg oppdraget, tilpasset og oversatte opplæringsopplegget, og

satte meg på flyet til Nederland 24. september.

Deltagere fra Nederland, Belgia og Tyskland

Det ble arrangert to kurs for gårdbrukere, ett tirsdag 25., og ett onsdag 26. september. I tillegg til gårdbrukere fra både Nederland, Belgia og Tyskland var det også noen seminteknikere på ku og geit som ønsket å høre om den norske metoden for inseminering av sau. Sauebrukere er ganske like overalt, men det var også en del forskjeller. Når jeg holder kurs i Norge er det ofte snakk om «dårlig tilslag» etter frossensæd, men i Nederland synes de resultatet i Norge var «for godt til å være sant». Kursene bestod, som i Norge, av en teoretisk del og en praktisk del. Til den praktiske delen var det innkjøpt 4 slaktesøyer til BioScience Center i Lelystad hvor kursene fant sted.

Imponerte av det norske seminresultatet

Om morgenen den andre kursdagen

var det i tillegg en workshop, hvor nederlandske forskere som arbeidet med reproduksjon og sauesemin deltok. De var svært interessert i de gode resultatene i Norge. De mente at nøkkelen til suksessen ligger i at gårdbrukerne selv inseminerer søyene på rett tidspunkt i en naturlig brunst, sammenliknet med såkalt «fixed time insemination» på søyer brunstsynkroniserte med hjelp av progesterontamponger, slik som det har vært forsøkt i Nederland. Videre var de imponerte av det norske avlssystemet, og mente vi gjennom det driver en form for seleksjon på værer med god sæd kvalitet etter frysning, og for søyer som lett tar seg etter inseminering. Litt overraskende ble derimot bruk av forkle ved brunstkontroll kritisert på grunn av dårlig dyrevelferd. Forkle på væren var ikke tillatt i Nederland. Bruk av vasektomert/sterilisert vær var derimot helt vanlig. Kanskje en problemstilling som også burde diskuteres her i Norge, hvor vi anser at vi har en svært høy standard for dyrevelferd.

Rinie Emons studerer Quick-Lock inseminatoren. Treningssøyene i bakgrunnen. Rinie er semintekniker og inseminerer nesten 3.000 geit årlig!!

Rollene byttet

Ofte ser sauebrukere i Norge til andre land for å få inspirasjon og nye idéer til hvordan ting kan gjøres bedre. Det var derfor artig at så mange var interessert i å lære noe fra oss i Norge. Etter andre kursdagen ble rollene byttet, og jeg fikk anledning til å se hvordan det var på et nederlandsk mjølkesaubruk.

På den økologiske gården Diehoeve utenfor Amsterdam hadde de 500 frisiske mjølkesau. Søylene var delt i 2 grupper i et system med tre lamninger på to år. Da jeg var på besøk var det paring i den ene gruppen og lamming i den andre. Lam for påsett ble føret opp som kopplam, mens overskuddslamma gikk med mødrene og ble slakta når de ble litt over 10 kilo. Det var ganske uvant for en nordmann å oppleve lamming og mange spedlam på denne tiden av året.

Så mye som mulig av mjølka ble videreforedlet på gården og solgt videre til delikatesseforretninger og direkte til forbrukere i Amsterdam. Overskuddet ble levert til et lokalt ysteri. Totalt produserte de nesten 200 tonn sauemjolk i året på gården. Søylene gikk ute på beite så mye som mulig. Fuktig sommer også i Nederland hadde forårsaket et større og tidligere problem enn vanlig med leverikter, i tillegg til ganske alvorlig problem med fotrâte.

Sau pleier landskapet også i Nederland

Da vi kjørte litt rundt i Nederland så jeg tydelig at også der er sauen viktig i landskapspleie. Alle de store dikene ble beitet av sau for å få et tett, jevnt grasdekke. Hest og storfe var utelukket på dikene på grunn av tråkkeskader. Selvfølgelig var det mye texel, i og med at den rasen kommer fra Nederland. De er svært stolt av rasen sin. I tillegg så jeg en del såkalt blue texel og en rase kalt swifter, ikke ulik vår NKS.

Spent på resultatet

Det blir spennende å se hvordan de lykkes i Nederland når de nå starter med produksjon av sæd og inseminering etter norsk modell. Jeg ønsker dem lykke til og tar gjerne turen tilbake for å se på mer sau, og hvordan prosjektet har gått.

Tekst og foto: Veterinær Are Krohng

Fra kurset 2. dagen, både sauebrukere og forskere til stede.

Blue Texel på beite rett utenfor Amsterdam.

Fra mjølkegrava; 24 søyer ble mjølka samtidig.

Nylamma søyer med lam. Lamma ble stengt unna når søylene ble mjølka.